

LIKOVNO PODROČJE:

UMETNIŠKA GRAFIKA

Beseda **grafika** je grškega izvora in pomeni *pisati* ali *vrezovati*, z njo pa poimenujemo področje likovne dejavnosti, ki nastane z odtiskovanjem.

Odtiskujemo iz raznih materialov in površin, ki jih primerno obdelamo. Nanje na posebne načine nanesemo tiskarsko barvo in na različne načine odtiskujemo na papir, tekstil, pergament, les, kovino itd.

Področje grafike lahko delimo v dve skupini, ki se med seboj razlikujeta predvsem po osnovnem namenu:

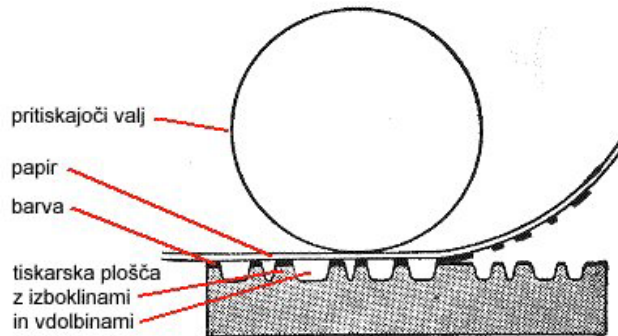
1. UMETNIŠKA GRAFIKA, pri kateri je umetnikova roka prisotna v celotnem postopku – od idejne skice, osnutka, do obdelave matrice in tiskanja. Odtise umetnik tudi lastnoročno signira. Signirani odtisi so originalni grafični listi.
2. INDUSTRIJSKA GRAFIKA, pri kateri je glavni namen velika, praktično neomejena naklada, poleg tega pa se poslužuje tudi drugačnih tehničnih postopkov. Bistvo industrijske grafike je torej kvantiteta – količina.

Grafiko – tiskarstvo, naj bo to umetniška ali industrijska, delimo v štiri osnovne skupine, ki se med seboj razlikujejo po načinu izdelave matrice, oziroma po načinu odtiskovanja iz obdelane matrice. Ti načini tiska so:

1. Visoki tisk
2. Globoki tisk
3. Ploski – ploščinski tisk
4. Sitotisk

1. VISOKI TISK

Barva se odtiskuje na tiskarsko podlago (papir, tekstil) iz visokih – dvignjenih delov matrice. Globoki vgreznjeni deli ne sprejmejo barve, zato je na tistih mestih površina na odtisu nepotiskana. Pri tehniki visokega tiska se torej pri tiskanju nanese barvo le na zgornje, visoke površine na plošči. Odtis visokega tiska spoznamo po tem, da so odtisnjene površine komaj opazno vgreznjene v površino tiskarske podlage.

Albrecht Dürer, *Jezdci Apokalipse*, 1497-98, 39,9 x 28,6 cm

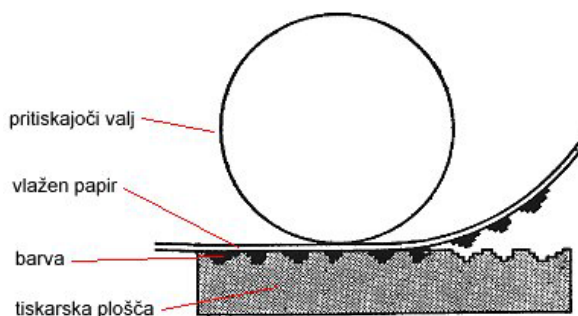
M. Beckmann, *Avtoportret*, 1922, 23 x 15,3 cm

Ito Shinsui, *Dekle pri toaleti*, 1917,
barvni lesorez

2. GLOBOKI TISK

Barvo vtiramo v poglobljene – izdolbene ali izjedkane dele matrice, od koder se nato pod visokim pritiskom odtisne na nosilec tiska. Pri globokem tisku se pod pritiskom stroja navlažen papir “upogne” – vtisne v vse poglobljene dele matrice in izsesa barvo iz globine. Tako iztisnjene površine ali črte so na odtisu vidno reliefno izbočene.

Picasso Pablo, *Le Repas Frugal*,
1904, jedkanica, 46.3 x 37.7 cm

Branko Suhy, *BiH*, 1993, suha igla

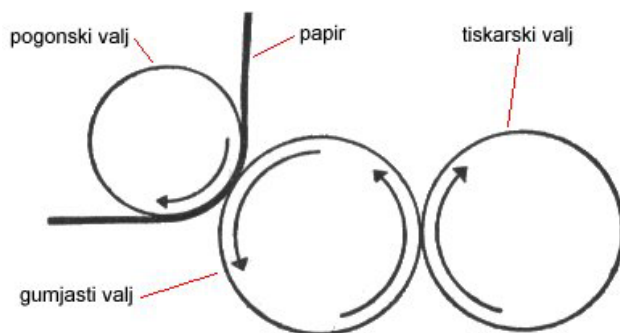

Birgit Sauer, *Ikona*, 1996, suha igla, akvatinta

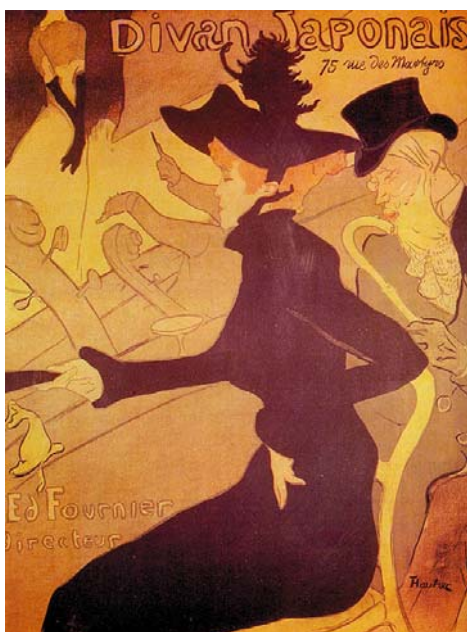

Lucian Freud, *Lord Goodman in His Yellow Pyjamas*

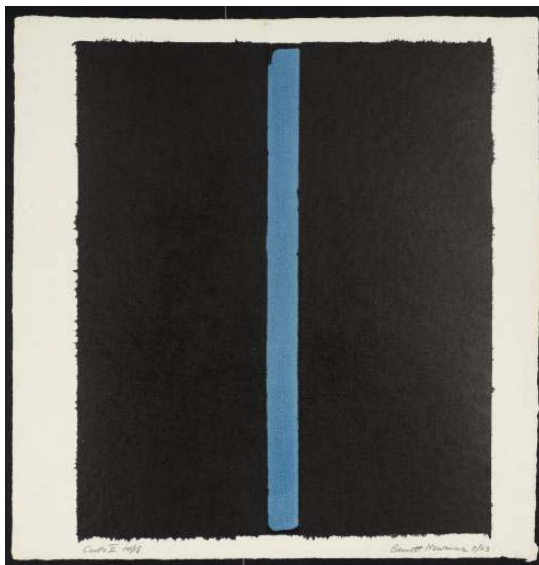
3. PLOSKI TISK

Matrica nima različnih višin, temveč je barva nanešena na ravno površino. Iz take tudi odtiskujemo. Potiskani in nepotiskani deli so tudi na tiskarski podlogi enako visoki. V umetniški grafiki je najbolj znana tehnika ploskega tiska litografija.

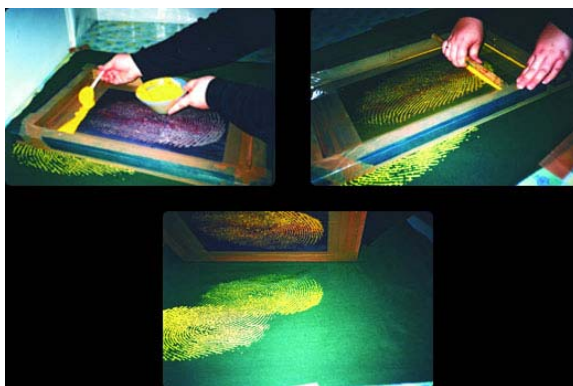

Henry de Toulouse-Lautrec, *Le Divan Japonais*, 1893, barvna litografija

Barnett Newman, *Canto II*, 1963, barvna litografija

4.SITOTISK

Se je razvil predvsem v novejšem času. Pri sitotisku vtiramo barvo na tiskarsko podlago skozi fine mrežice, ki so prirejene tako, da so na določenih mestih odprte, na drugih pa s šablonami ali posebnimi emulzijami zaprte. Barvo vtiramo z rakljem skozi odprte dele na tiskovno podlago, ki jo položimo pod sito, napeto na okvir.